

Марко Твеня

Юрій Гундарєв

Нотатки дружини письменника

Скажу відверто: мені особисто подобаються оповідання мого чоловіка — короткі, але дуже зворушливі. І нехай він досі не лауреат премій, як дехто з його однокурсників, не входить до правління творчих спілок, не видає щорічно чергових фоліантів у суперобкладинках... Кілька років тому вийшла однесенька збірочка оповідань, і на тому спасибі. Люди читають, і слава Богу! А минулого року його навіть на телебачення запросили. Звичайно, ми дуже перехвилювалися. Я навіть порадила йому кілька днів не голитися і зав'язати на шиї хустку, аби мати, так би мовити, більш творчий вигляд. Він таки встиг відпустити невеличку борідку, а от хустка так у кишені й залишилася — забув зав'язати...

А ще мені в моєму чоловікові дуже подобається те, що він щиро радіє за інших і ніколи не вип'ячує своїх талантів. Час від часу прямо спалахує: "От який молодець Назар — і премію отримав, і на книжковий ярмарок запрошують до Німеччини!"

Я щоразу його підтримую у позитивному світосприйнятті, але, грішна, потайки сумую, що таку світлу й безумовно талановиту людину, як мій чоловік, завжди обминають поїздки та нагороди. Щоправда, він й сам для цього не докладає жодних зусиль. А з іншого боку — хіба він має це робити?

А вчора раптом каже мені:

— Ти так гарно розповідаєш про свого батька, про те, як ви разом відпочивали... От взяла б і написала щось про нього, адже ти дружина маловідомого, але ж письменника!..

— Маловідомі згодом стають багатовідомими, — миттєво приймаю його подачу. — Можу й написати, але все одно скажуть, що це ти за мене зробив...

— Та нехай кажуть! А ти станеш, можливо, друга Марко Вовчок. І у тебе також закохатимуться знані персони, скажімо, Жадан чи Лесь Подерв'янський...

— Тоді вже не Марко Вовчок, а Марко Твен, скоріше, Твеня... І краще закохався би Тарас Прохасько чи, приміром, новий актор-красень Олександр із таким довгим прізвищем!..

— Всі ви, жінки, такі — ще жодного рядка не народила, а вже подавай лаври і закоханих поціновувачів!

Утім, одного чудового літнього вечора запарюю на кухні велику філіжанку італійської кави, вимикаю світло для створення богемної атмосфери й у білосніжному віконці айпада тремтливими пальцями набираю:

"Мій відпочинок із татом у Пірновому"...

Потім роблю потужний ковток... Сумніви, ніби ті комарі у Пірновому, з усіх боків

налітають на мене. Така тривіальна й така багатослівна назва! Після неї взагалі можна поставити крапку — і так все абсолютно ясно. Але збираю у кулак всю свою волю і мужньо продовжую:

Коли я народилася, мамі виповнилося рівно сорок років, а татові — аж сорок шість!

Щемна доля чи не кожної пізньої дитини — вона рано залишається самотньою. Без батьків... Хоча мені ще й як пощастило — я зустріла свого чоловіка, порядну й дуже обдаровану людину. Але це вже трохи інша історія. Бачите, як письменник я тільки-но починаю вчитися розбудовувати сюжетні колізії...

Так от мій батько Леонід Петрович уперше став батьком (вибачте за тавтологію) аж у сорок шість років! І всі зусилля зосередив на тому, щоб його дочці, його, як він мене називав, принцесі, ніколи не було соромно, що у неї такий старий татусь.

А тому він голився двічі на день, чим інколи доводив майже до сказу мою маму, завуча школи. Вона уранці й ввечері натикалася у ванній на батька з білопінними щоками: "Оце моя кара Господня — вічне гоління!.." Батько лагідно посміхався: "Уранці — для доккілля, а ввечері — для моїх любих дівчаток" (ясна річ, малися на увазі ми з мамою). Стрункий, із шовковистим каштановим волоссям, яке він, тепер я вже розумію, підфарбовував, Леонід Петрович завжди вишукано одягався і навіть удома ходив у сорочці із запонками і галстуком. До речі, він дуже подобався жінкам, і сам добре це знав. Але йому, здається, подобалася лише моя мама. Більше того, він протягом принаймні мого життя знаходився у початковій стадії закоханості у неї... Однак йому завжди подобалося й ... просто подобатися.

Батько працював з мамою в одній школі — вчителем малювання у молодших класах. Але про їхній родинний зв'язок знав хіба що директор. Але татусь поводився так, наче він щонайменше міністр культури чи навіть сам Клод Моне. Якось він відкрив мені страшенно секретний секрет: виявляється, у батькових, а отже, й у моїх, жилах тече шляхетна кров Радзивіллів. Звичайно, я нікому не видала цієї таємниці, хіба що подрузі Мар'янці, але в обмін на її секрет — вона стверджувала, що її пра-прадідусь був рідним племінником Богдана Хмельницького. Ось такі гени таїлися у звичайних радянських школярках, які годинами простоювали на піонерських лінійках в однакових коричневих уніформах з однаковими білими бантиками...

— Та слухай його більше, — скептично знизувала плечима моя мама. — Простий сільський хлопчина. Просто перед тобою розпускає пір'я...

А після невеличкої паузи додавала: "Може, й не такий простий" і загадково посміхалася...

... Ще у дитинстві на Льоню спустився Божий дар малювати. Після закінчення школи він від сільради отримав направлення до столичного художнього інституту. Відкривалися чудові перспективи — молодий, красивий, неймовірно талановитий, врівноважений, доброзичливий. Душа будь-якої компанії. Жадана мрія багатьох дівчат. Небувала річ — картини студента вже експонуються на виставках маститих художників

...

І раптом... Одна необережна карикатура — на того, щодо кого цей жанр просто

неможливий. І Леоніда після бурхливих осуджуючих зборів виставили з інституту. А потім буквально одразу війна. Добровольцем пішов на фронт. Важке поранення. А потім важке життя. Різнороб, вантажник, сторож... А згодом у фотоательє (прийшов фотографуватися на якийсь документ, а вона забирала свої фотокартки, чи, може, навпаки) познайомився з моєю мамою. І віродився. Як кажуть, повстав із попелу...

Ми вдвох сидимо на старовинній дерев'яній веранді у кріслах-гойдалках.

У мене на колінах — мій улюблений Майн Рід. Здається, Оцеола, це і є мій тато. Такий само худий, красивий і справедливий. Коли вождь семінолів щось промовляє, то чую саме татусів голос.

А батько поруч щось малює простим гостро відточеним олівцем у шкільному альбомчику. Вибачте, не щось, а мене. Зібрався вже цілий стос таких "моїх" альбомів. Тато каже, що мені й фотографуватися не треба...

Спека вже спала. Малинове сонце повільно сповзає за крони дерев, крізь які тихо мерехтить Десна. Зачарована. Довженкова...

(Перечитала цей абзац і навіть зраділа — нарешті з'явилися перші образи в моїй розповіді).

Перед батьком на журнальному столику — попільниця з цілою гіркою недопалків. Але тато курить швидко — дві-три затяжки, й одразу гасить сигарету, щоб мене не обкурювати. Він сильно кашляє, і я постійно благаю його кинути курити. Але він стверджує: якщо кине, то кашлятиме ще сильніше. Піди розбери...

— Тож як вам відпочивається, принцесо? — раптом питає мене тато.

Я закриваю Майн Ріда і посміхаюся. Ось намалювати б оцей дивовижний момент у татусевому альбомчику і підписати просто: "Щастя"...

Спиною відчуваю чиєсь дихання. На екрані айпада бачу віддзеркалене обличчя мого чоловіка.

— А, до речі, непогано виходить, — чую його голос.

Одразу теплі хвилі накочуються на мене — гордість за те, що своїми руками продовжую земне буття батька, вдячність чоловікові за віру у мої творчі сили, неймовірне хвилювання від того, що входжу до священного храму письменництва...

Очі застилають сльози, чи сльози застилають очі, мені зараз байдужі всі ці стилістичні фігури, і мій чоловік, як Іхтіандр, уже гойдається на цих хвилях...

— Хоча назва — повний відстій! — повертає мене на грішну землю людина-амфібія.

Раптом мене прориває, ніби греблю, і я просто вголос ридаю.